

DATE BILANT - ACTIVITATEA CONSILIULUI CONCURENȚEI 2009 -

CONCURENȚĂ

• Investigații

Numărul investigațiilor declanșate în anul 2009¹ s-a dublat față de anul 2008. În funcție de modalitatea de deschidere, *un procent de aproape 90% sunt investigații deschise din inițiativa Consiliului Concurenței*. Dacă avem în vedere **obiectul investigației, aprox. două treimi reprezintă posibile înțelegeri anticoncurențiale.**

Dintre domeniile pentru care s-au deschis investigații în anul 2009, subliniem: industria alimentară (6 investigații), industria farmaceutică (5 investigații), telefonie mobilă (2 investigații).

Este de menționat că **mai mult de jumătate din totalul investigațiilor deschise pentru posibile practici anticoncurențiale sunt investigații declanșate pentru posibila încălcare a legislației naționale și comunitare în domeniul concurenței, în baza competențelor² dobândite de Consiliul Concurenței după data aderării**. Prin comparație, în anii 2008 și 2007 astfel de investigații au reprezentat 20% din totalul investigațiilor deschise pentru practici anticoncurențiale.

O atenție sporită a fost acordată **activității de monitorizare pro-activă a piețelor**, în anul 2009 fiind declanșate **5 investigații sectoriale** față de doar 2 în anul 2008 și una singură în anul 2007. Piețele selectate pentru analiză în anul 2009 sunt: serviciile de transport maritim, comercializarea laptelui în stadiul economic producător-procesator, piesele de schimb pentru automobile, distribuția angro de medicamente și energia electrică.

Din anii anteriori **au fost finalizate 3 investigații sectoriale** în domenii cu un impact deosebit asupra consumatorilor: grâul de panificație, comerțul cu amănuntul al produselor agroalimentare și piața imobiliară și a serviciilor conexe tranzacțiilor imobiliare. În urma finalizării acestora, Consiliul Concurenței **a formulat recomandări și a intervenit la nivelul instituțiilor publice competente** în aceste domenii, în principal, pentru:

- **Piața grâului de panificație:** îmbunătățirea funcționării pieței, prin operaționalizarea *Fondului de garantare al certificatelor de depozit*, prin luarea unor măsuri privind *limitarea pieței negre* a acestui produs, cât și pentru creșterea transparenței și a concurenței în activitatea de împrumut de grâu de panificație, efectuată de Administrația Națională a Rezervelor de Stat – primele două recomandări au fost puse deja în practică de către Guvernul României: prin O.G. 7/2009, Fondul de garantare a fost alimentat de la bugetul de stat cu suma de 42 milioane lei și prin O.U.G. 93/2009 s-au luat unele măsuri pentru întărirea controlului în scopul combaterii transporturilor ilicite de mărfuri.
- **Comerțul cu amănuntul al produselor agroalimentare:** eliminarea taxelor pentru care nu se poate observa o legătura directă și imediată cu contraprestația comercianților, eliminarea

¹ La 31 decembrie 2009 sunt în curs de desfășurare 55 de investigații, dintre care 31 declanșate în anul 2009, iar 24 în anii anteriori.

² Aplicarea aplicarea directă a prevederilor art. 101 și 102 din Tratatul de funcționare a Uniunii Europene (versiune consolidată a Tratatului de instituire a Comunității Europene). Articolul 101 alin. (1) din Tratatul CE interzice înțelegerile între întreprinderi, precum și practicile concertate, care pot aduce atingere comerțului între statele membre sau care au ca obiect sau ca efect, împiedicarea, restrângerea sau denaturarea concurenței în interiorul pieței comune. Articolul 102 din Tratatul CE interzice folosirea în mod abuziv, de către una sau mai multe întreprinderi, a poziției dominante deținute pe piața internă sau pe o parte semnificativă a acesteia, în măsura în care poate fi afectat comerțul între statele membre.

clauzei clientului celui mai favorizat din relațiile comerciale dintre comercianți și furnizori, având în vedere existența taxelor de raft, responsabilitatea alocării spațiului la raft să rămână în sarcina comerciantului, pentru a garanta tratamentul egal al furnizorilor. Raportul acestei investigații a fost transmis Ministerului Agriculturii.

- **Piața imobiliară și a serviciilor conexe:** eliminarea restricțiilor privind numărul de notari publici, a grilelor privind onorariile minime ale acestora în domeniul tranzacțiilor imobiliare, a restricțiilor privind publicitatea și a celor legate de alocarea teritorială a posturilor, reducerea nivelului minim al onorariilor cu 15% prin utilizarea de contracte standardizate, eliminarea limitelor minime și maxime pentru servicii cadastrale, având ca finalitate înscrierea în cartea funciară a terenurilor agricole și forestiere.

Menționăm și faptul că derularea investigațiilor sectoriale vizând distribuția angro de medicamente, respectiv comercializarea cu amănuntul a produselor alimentare, **a permis deschiderea unor investigații** privind posibila încălcare a legislației de concurență.

- **Amenzi**

În anul 2009 au fost aplicate amenzi în valoare de **8.755.512 lei**, din care 90% reprezintă amenda aplicată în urma investigațiilor în cazurile „școli de șoferi” și „piața pâinii”. Au fost sancționați 80 de agenți economici și o asociație pentru înțelegeri privind fixarea de preț/tarif.

Numărul agenților economici sancționați în anul 2009 pentru implicarea în înțelegeri anticoncurențiale, dar și pentru omisiunea sau punerea în practică a unor operațiuni de concentrare economică a fost de 87 și o asociație, comparativ cu 20 agenți economici în anul 2008 și doar 3 în anul 2007.

- **Taxe autorizare concentrări economice**

Valoarea taxelor³ de autorizare aplicate în cazurile de concentrări economice (43) a fost de **8.577.085 lei**.

- **Politica de clemență**

În vederea depistării și sancționării celor mai grave încălcări ale legislației de concurență (înțelegerile anticoncurențiale orizontale de *tip cartel*), Consiliul Concurenței a inițiat procesul de organizare a unui program de clemență.

Programul își propune să pună în practică politica de clemență, revizuită după modelul Rețelei Europene de Concurență (ECN).

În acest scop, în luna august 2009, au fost revizuite și puse în aplicare *Instrucțiunile privind condițiile și criteriile de aplicare a politicii de clemență*. Reglementarea transpune în legislația de concurență din România noile prevederi comunitare în domeniu. În plus, prin aceste instrucțiuni, aria de aplicare a politicii de clemență este extinsă și asupra anumitor înțelegeri anticoncurențiale verticale.

În esență, prin politica de clemență, **companiile implicate în astfel de practici anticoncurențiale** au posibilitatea de a beneficia de imunitate totală la amenzi sau de o reducere a cuantumului

³ Sumele reprezentând tarife, taxe și amenzi sau alte sancțiuni aplicate de Consiliul Concurenței se fac venit la bugetul de stat, în condițiile Legii concurenței (art. 25 alin. 3). Acestea **se virează direct la bugetul de stat de către debitori**

acestora. Pentru a putea beneficia de acest tratament preferențial, aceste companii trebuie să inițieze colaborarea cu autoritatea română de concurență, să-i pună la dispoziție toate informațiile deținute și să o sprijine până la finalizarea cazului.

La sfârșitul anului, Consiliul Concurenței a înființat **Modulul de Clementă**, cu rolul de a asigura interfața dintre autoritatea de concurență și agenții economici care depun solicitări pentru clementă în conformitate cu Instrucțiunile privind aplicarea politicii de clementă.

- **Raportul privind politica de concurență în sectoare cheie ale economiei românești**

Pentru prima dată de la înființarea sa, Consiliul Concurenței a elaborat împreună cu un organism al societății civile – Societatea Academică din România – un **raport asupra politicii de concurență în sectoare cheie ale economiei românești**.

Obiectivul acestui raport a fost de a identifica problemele din șapte domenii importante: bancar, energetic, concesiuni – resurse minerale, farmaceutic, profesii liberale, servicii de transport (taximetrie) și comerț cu amănuntul, din perspectiva relației concurență – competitivitate – bunăstare consumator final.

Acest raport se dorește a deveni un demers anual prin care să facem cunoscut decidenților din diverse domenii care este gradul de concurență existent, precum și modificările ce trebuie avute în vedere pentru creșterea acestuia.

- **Creșterea capacității de analiză economică**

În vederea îmbunătățirii activității de aplicare a regulilor de concurență, prin utilizarea unei abordări axate pe analiză economică aprofundată, la nivelul Consiliului Concurenței s-a inițiat un **grup de analiză economică**, ale cărui prime acțiuni importante au fost:

- **Aplicarea metodelor de analiză economică și econometrică în cadrul investigațiilor sectoriale derulate**

Un exemplu îl reprezintă analiza realizată în cadrul investigației sectoriale pe piața grâului, ce a fost finalizată în 2009. Cercetările întreprinse s-au bazat atât pe analiza cadrului legislativ, cât și pe analiza datelor și informațiilor disponibile din surse publice. În plus, au fost colectate informații, prin intermediul unor chestionare, de la principalii operatori economici din sector și de la un eșantion reprezentativ de producători agricoli individuali. De asemenea, au fost utilizate diferite metode econometrice, relevante pentru evidențierea anumitor fenomene economice.

- **Realizarea unui sistem de evaluare a eficienței autorității de concurență**

Membrii grupului de analiză au cercetat modalitățile în care se evaluează eficiența unei autorități de concurență. Metoda identificată, denumită *benchmarking de rezultate*, este foarte larg răspândit și are ca obiectiv identificarea activităților sau a proceselor a căror performanță trebuie îmbunătățită. Utilizând surse de informații ale ECN, OECD ș.a., a fost construit un model valid de evaluare a instituției, similar cu cel utilizat de alte autorități de concurență sau organisme în domeniu.

- **Estimarea prejudiciului provocat consumatorilor, realizată în cazul cartelului pe piața pâinii din județul Vrancea**

Cazul a fost inițiat în anul 2007. În urma investigației s-a demonstrat punerea în aplicare a unui cartel de fixare a prețului de comercializare a pâinii de către agenții economici care operează în județul Vrancea. Au fost analizate datele disponibile în cazul a 14 dintre societățile participante la înțelegere. Ulterior, rezultatele au fost extrapolate la nivelul tuturor participanților la cartel. De

asemenea, a fost luat în calcul și efectul de propagare a efectelor cartelului (*efectul de contagiune*), prin estimarea prejudiciului cauzat consumatorilor la nivelul tuturor producătorilor din județul Vrancea. Prejudiciul a fost estimat la o valoare minimă de 8.338.061,876 lei și la o valoare maximă de 11.117.415,835 lei.

➤ **Beneficii potențiale ale măsurilor propuse în urma investigației utile pentru cunoașterea pieței imobiliare și a serviciilor conexe**

Consiliul Concurenței estimează ca potențiale surse de beneficii pentru consumatorii români

1. Eliminarea posibilității apariției unor grile cu tarife minime pe piața serviciilor cadastrale, menține beneficiul actual reprezentat de diferența dintre tariful mediu în UE și cel din România (beneficiu total estimat – aproximativ 150 milioane euro anual).

2. Eliminarea restricțiilor anticoncurențiale din profesia de notar public poate genera un beneficiu estimat pentru consumatori de 60-120 milioane de euro anual în funcție de volumul pieței imobiliare.

3. Doar eliminarea “redactării contractului” din componența onorariilor duce la o scădere cu 15% a acestora, ceea ce generează un beneficiu estimat pentru consumatori de aproximativ 40 milioane de euro anual.

Adoptarea măsurilor propuse poate genera un beneficiu pentru consumatorii români de aproximativ 250-300 milioane de euro anual, sumă care variază în funcție de volumul pieței imobiliare.

Varianța finală a raportului investigației utile pentru cunoașterea pieței imobiliare și a serviciilor conexe, observațiile părților interesate și Nota Consiliului Concurenței cu privire la observațiile formulate vor fi publicate în scurt timp pe site-ul instituției. Varianța finală a acestui raport urmează a fi trimisă autorităților și instituțiilor implicate.

AJUTOR DE STAT

- **Programul ReNAS (Rețeaua Națională de Ajutor de Stat)**

Programul are ca scop crearea unui „*colectiv de lucru*” la nivel național, care să grupeze experții în ajutor de stat din cadrul Consiliului Concurenței și pe cei angajați în cadrul instituțiilor furnizoare de ajutor de stat, în scopul întăririi colaborării dintre aceștia.

Programul ReNAS are ca scop și acordarea de asistență tehnică permanentă, la nivel informal, instituțiilor cu atribuții în implementarea ajutoarelor de stat din România.

Programul a fost creat pe o **bază multi-anuală**, demarând efectiv în a doua parte a anului 2008. Terminarea Programului este programată pentru data de 31 decembrie 2010, existând posibilitatea de prelungire a acestuia, în funcție de nevoile instituției.

În anul 2009 au fost realizate următoarele acțiuni importante în cadrul celor 4 proiecte ale programului:

- **lansarea aplicației informatice a rețelei;**
- **pregătire profesională continuă a experților Consiliului Concurenței și a reprezentanților furnizorilor și beneficiarilor de ajutor de stat;**
- **5 reuniuni ale Grupului interministerial pe probleme de ajutor de stat, organizate împreună cu furnizorii de ajutor de stat;**
- **editarea de publicații de specialitate în domeniul ajutorului de stat.**

- **Îndeplinirea rolului de autoritate națională de contact cu executivul comunitar și de punct național de informare în domeniul ajutorului de stat**

În acest sens, în anul 2009 s-a continuat activitatea privind:

- **acordarea de asistență de specialitate continuă pentru furnizorii de ajutor de stat în cadrul reuniunilor de lucru (circa 150) și scrisorilor de clarificare (peste 300);**
- **avizarea notificărilor și informărilor de ajutoare de stat (13);**
- **notificarea ajutoarelor de stat prin SANI;**
- **monitorizarea și raportarea ajutoarelor de stat.**

Suplimentar îndeplinirii obligațiilor în domeniul ajutorului de stat, asumate odată cu aderarea la Uniunea Europeană, Consiliul Concurenței a realizat un **Raport privind monitorizarea ajutoarelor de salvare-restructurare acordate firmelor în dificultate**, ce cuprinde:

- **date și informații referitoare la modul de implementare a programelor de restructurare care au fost finalizate în perioada 2007 – 2008;**
- **o trecere în revistă a stadiului de implementare a programelor de restructurare cu termen de finalizare în anul 2009.**

În România, în anul 2009, **bugetul total alocat măsurilor de ajutor de stat elaborate este de 8,126 mld Euro**, urmând să beneficieze de sprijin aproximativ **61.000 agenți economici**.

Nu trebuie inteles că toți acești bani vor fi acordați în anul 2009, schemele întinzându-se pe mai mulți ani ca și aplicabilitate dar, trebuie avute în vedere și schemele emise în anii trecuți și care sunt valabile și în anul 2009. Mare majoritate a acestor măsuri de ajutor vizează dezvoltarea regională - realizarea de noi investiții productive care vor avea ca rezultat crearea și menținerea de locuri de muncă, precum și formarea profesională

Astfel, pe parcursul anului 2009, în România, au fost elaborate **28 măsuri de sprijin** (din fonduri naționale și comunitare) atât în cadrul reglementărilor temporare emise în contextul crizei, cât și în cadrul reglementărilor comunitare obișnuite:

- **6 scheme și 3 decizii individuale autorizate de Comisia Europeană:** buget de 4,9 mld Euro, 1746 agenți economici beneficiari;
- **4 scheme exceptate de la notificarea Comisiei Europene:** buget de 1,7 mld Euro, 5.137 agenți economici beneficiari;
- **14 scheme de minimis:** buget de 1,5 mld Euro, aproximativ 54.000 agenți economici beneficiari;
- **1 schemă de servicii de interes economic general:** buget 26,336 mil. Euro, 100 agenți economici beneficiari.

În contextul crizei economico-financiare, în România s-au implementat:

- o schemă de ajutor de stat, **schema Eximbank-ului** prin care se acorda garanții agenților economici, având un buget de aproximativ 5 milioane Euro;
- o schemă prin care s-a creat cadrul național general pentru acordarea de **ajutoare de stat în suma de până la 500.000 Euro pentru un agent economic** (bugetul schemei este de aproximativ 220 milioane Euro);

și

- **a fost acordat Ford o garanție** de 320 milioane Euro, pentru un credit contractat de societate pe o perioadă de 5 ani.

ÎNTĂRIREA CAPACITĂȚII INSTITUȚIONAL ADMINISTRATIVE

Măsurile organizatorice în vederea accelerării finalizării unor investigații în domeniul concurenței: reorganizarea unor investigații care durează de mult timp, schimbarea unor raportori, întărirea unor echipe de investigație.

Modificarea Legii concurenței nr. 21/1996 - proiectul de modificare urmărește în principal ca legea națională în domeniul concurenței să fie deplin armonizată cu reglementările comunitare în domeniu, respectiv cu prevederile Regulamentului (CE) nr. 1/2003 privind punerea în aplicare a normelor de concurență.

Modificarea Regulamentului de organizare și funcționare și a organigramei, în scopul eficientizării activității instituției.

CREȘTEREA COOPERĂRII INTERINSTITUȚIONALĂ

- **Promovarea unui HG de înființare a comitetului interministerial în domeniul ajutorului de stat**

S-a decis reînființarea unui comitet interministerial în domeniul ajutorului de stat, cu scopul de a asigura o mai bună colaborare precum și aplicarea unitară a principiilor în domeniul ajutorului de stat de către toate instituțiile implicate, având în vedere atât obligațiile asumate de Români, în calitate de stat membru precum și statutul Consiliului Concurenței, recunoscut de Comisia Europeană, de autoritate națională de contact

Actul normativ a fost aprobat în sesiune de Guvern în luna decembrie 2009, urmând a fi publicat în Monitorul Oficial într-un viitor foarte apropiat (în această lună)

- **Promovarea unui HG privind amendarea HG 1361/2006 privind instrumentele de prezentare și motivare a actelor normative în ședințele de Guvern**

Acest act normativ prevede ca în Notele de fundamentare a actelor normative să existe elemente distincte ce trebuie completate de autoritățile care inițiază proiecte de acte normative atunci când acestea conțin măsuri din domeniul ajutorului de stat sau care pot avea un impact anticoncurențial. În acest sens au fost introduși pașii filtrului OECD cu privire la concurență, iar în domeniul ajutorului de stat, elementele specifice legislației naționale și comunitare.

Actul normativ urmează să fie supus aprobării Executivului în cel mai scurt timp.

PROMOVAREA CULTURII CONCURENȚEI

Și această activitate a fost în centrul atenției Consiliului Concurenței, prin organizarea/participarea la peste 1000 de acțiuni specifice, constând în conferințe, mese rotunde, seminarii, care au fost destinate anumitor segmente țintă:

- **mediul de afaceri;**
- **autoritățile publice locale și centrale;**
- **mediul judecătoresc;**
- **mediul academic** (acțiuni organizate în cadrul unui proiect distinct derulat la nivelul instituției).

ACTIVITATE IN PLAN INTERNAȚIONAL

- **Comitetul de Concurență a OCDE a înaintat un aviz favorabil Consiliului OCDE cu privire la solicitarea României de reînnoire a statutului de observator la lucrările Comitetului pentru Concurență OCDE**

Comitetul de Concurență a OCDE a apreciat eforturile susținute ale Consiliului Concurenței din România pentru îmbunătățirea continuă a activităților sale de promovare și aplicare eficientă a politicii concurenței în vederea dezvoltării unui mediu competitiv sănătos în România și a recomandat Consiliului OCDE *reînnoirea statutului de observator al țării noastre la structurile de lucru ale OCDE cu atribuții în domeniul concurenței până la sfârșitul anului 2011.*

Consiliul Concurenței va continua să participe la toate activitățile ce se vor desfășura în domeniul concurenței sub egida acestei importante organizații a țărilor dezvoltate. DE asemenea, autoritatea eomână de concurență își va intensifica relațiile bilaterale stabilite cu instituții similare de concurență din țările membre ale OCDE.

Reamintim că România a fost acceptată să participe în calitate de Observator la lucrările Comitetului pentru Concurență a OCDE pentru prima dată, la 15 decembrie 2005.

- **Consiliul Concurenței a depus o ofertă pentru proiectul de Twinning al Autorității Naționale pentru Protecția Concurenței din Republica Moldova**

În data de 3 decembrie 2009, la invitația Delegației Comisiei Europene, Consiliul Concurenței a avut ocazia să prezinte oferta pentru proiectul de Twinning al Autorității Naționale pentru Protecția Concurenței din Republica Moldova "Support to Implementation and Enforcement of Competition and State Aid Policy".